І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 145. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 3-го СЕРПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 3, 1961 No. 145. VOL. LXVIII.

ПЕНТАГОН ЗААЛЯРМУВАВ 71 ЛЕТУНСЬКЕ З'ЄДНАННЯ РЕЗЕРВІСТІВ

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ПОВНОВЛАСТІ ПОКЛИКАТИ 250,000 РЕЗЕРВІСТІВ

Вашингтон. — 1-го серпня Пентагон вислав повідомлення до 64-ох Летунських З'єднань Крайової Гвардії і до 7-ох З'єднань Резерви, щоб вони були готові до покликання до активної служби. В цих повідомленнях зазначено, що це тільки „доради" попередження, в яких вимагається, щоб ті з'єднання прискорили свій вишкіл. Коло 25.000 летунів Крайової Гвардії і 3.000 летунів - резервістів вже є повідомлені, що вони в першу чергу мають скріпити збройні сили ЗДА, щоб можна було протиставитись совєтському натискові в справі Берліну. Ці резервові летуни обслуговувати можуть 750 літаків. Одночасно Сенатська Комісія признала на оборону країни $46.848,000,000 у фінансовому році, що почався 1-го липня цього року. Внаслідок цього повідомлення ціни на акції оборонного промислу в дні 1-го серпня зросли до рекордових цін в цьому році. Деякі з заалярмованих летунських з'єднань мають бути покликані до активної служби вже в найближчому часі, але більшість із них буде покликана аж за два місяці. Президент Кеннеді 1-го серпня підписав закон про повновласті покликати до військової активної служби 250.000 резервістів. Той сам закон уповажнює Президента продовжити військову службу на один рік тим воякам армії і Крайової Гвардії, які відбувають військовий вишкіл. В оборонному бюджеті $46.848.000.000 є та сума $3.454.000.000, якої Президент домагався вже після того, як виникла берлінська криза. В цій сумі є і майже один більйон доляря, призначений на далекосяжні літаки. Уряд не вимагав фондів на ту ціль, але Конґрес її ухвалив, коли, на його думку, виявилося, що в найближчій війні літаки гратимуть велику ролю, бо ще немає потрібної кількости далекосяжних ракет. Секретар оборони Роберт Мекнамара давніше заявив був, що уряд не користуватиметься цією сумою. Уряд вимагав на далекосяжні бомбовики типу Б-70 тільки $220 мільйонів, але Конґрес збільшив цю суму до $448 мільйонів. Сенатська Комісія Видатків призначила $525 мільйонів на продовжування продукції далекосяжних джетових бомбовиків типів Б-52 і Б-58, хоч уряд президента Кеннеді прийняв був пропозицію свого попередника в Білому Домі президента Айзенгавера припинити продукцію цих бомбовиків. Ухвалу цієї комісії має ще затвердити Сенат, а після того спільна Конґресова комісія, бо Палата Репрезентантів призначила була на оборону менші суми, ухвалюючи оборонний бюджет ще перед берлінською кризою. Палата ухвалила оборонний бюджет в сумі $42.711.105.000. Обидві Палати стараються в найкоротшому часі ухвалити видатки на оборону. Підписаний Президентом закон про повновласті покликати 250.000 резервістів дає можливість секретареві оборони збільшити чисельний стан збройних сил країни. Згідно з законом Президент міг би покликати до активної служби один мільйон резервістів, але мусів би наперед оголосити стан державної загрози. Підписаний закон дозволить покликувати резервістів без цього оголошення. Повідомлення летунства про стан готовости 71-го з'єднання, — є першим кроком до збільшення чисельного стану збройних сил. Ці з'єднання находяться в різних стейтах. Заалярмовані летуни обслуговують такі типи літаків: Ф-84Ф; Ф-86Ґ; Ф-100С і Ф-104. Все це є тактичні нищільні літаки, відтак і транспортові машини, які мали б підтримувати наземні війська в їхній бойовій акції. Між цими літаками є і такі, які мають радарові прилади, що повідомляють про ворога і служать, як комунікаційна сітка. Пентагон вияснив, що заалярмовані летунські ескадрилі не мусять бути всі покликані до активної служби, і що незаалярмовані з'єднання резерви можна буде також покликати до активної служби.

У серпні на північному сході ЗДА погода має бути холоднішою від нормальної

Вашингтон. — Федеральне бюро погоди передбачає на місяць серпень в північно-східних стейтах холоднішу погоду від нормальної в тому часі. Нормальна погода в серпні в 4-ох районах ЗДА буває така: пересічна температура в Ню Йорку буває по 74.4 ступня; в Шікаґо — 72.7; в Денвері (Колорадо) — 71.3 і в Сан Франціско — 60.6. В стейтах від Міннесоти на схід до узбережжя має бути погода холодна, як нормально. Найтепліше має бути на південному сході і на північному заході. В північно східніх стейтах передбачена більша скількість дощів. Але ці передбачення на цілий місяць наперед не завжди здійснюються, бо бюро погоди довго не може передбачити погоди на найближчий день.

В АМЕРИЦІ

● **Сенатор-республіканець із Ню Йорку Джейкоб К. Джевітс**, промовляючи на конвенції Крайового Товариства Коледжів і Університетів в Ню Йорку, закликав президента Кеннеді так твердо стояти в обороні законопроєкту про допомогу школам, як він стоїть в обороні Берліну. Він обстоював законопроєкт про скріплення оборони ЗДА у зв'язку з берлінською кризою. Шкільництво, казав сен. Джевітс, є „важливим оборонним елементом країни".

● **Уряд Публічного Здоров'я** стверджує, що збільшується число занедужань на недугу Паркінсона, і кожного року від 25 до 40 тисяч занедужує на цю недугу, на яку западають особи після 50-ки. Ця недуга проявляється тим, що мускули робляться негнучкі і при тому дрижать. Причина недуги невідома, немає проти неї запобіжних заходів.

● **31-го липня уряд ЗДА** припинив виплату грошей тим кубинським повстанцям, які звільнилися від невдалого вторгнення на Кубу в дні 17-го квітня. Деякі кубинські повстанці діставали по $250 місячно. Члени родин тих повстанців, які є в полоні на Кубі, і надалі діставатимуть гроші на прожиття від американського уряду. Кубинські повстанці зможуть голоситися до американського війська.

● **Будівельний Інститут** з повітів Вестчестер і Патнем під Ню Йорком закликає фахівців будувати сховища, бо вже люди починають цікавитися цією справою після недавньої заяви президента Кеннеді, що треба будувати сховища для цивільного населення. Інститут вимагає плянів сховищ, щоб будівельні контрактори могли їх будувати.

● **Брат Президента** генеральний прокурор Роберт Ф. Кеннеді в неділю 30-го липня був хресним батьком при відправлюванні Служби Божої в католицькій церкві св. Франциска Ксавера в Гаянніс Порті в Массачусетсі, де перебував на відпочинку Президент із родиною.

● **Вдова** по славному американському повістяреві Ернестові Гемінґвею заявила, що вона не плянує в найближчім часі видавати якусь нову повість її померлого письменника. Вона перегладає машинописи покійного письменника, і палить те, що Гемінґвей призначив на спалення, та затримує те, що автор визнав за добре.

МЕКНАМАРА ЗАЯВЛЯЄ, ЩО СХОВИЩА МОЖУТЬ ВРЯТУВАТИ ЖИТТЯ 15 МІЛЬЙОНІВ АМЕРИКАНЦІВ

Вашингтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара 1-го серпня зізнавав в Палатній Підкомісії Військових Операцій і заявив, що побудування протирадіяційних сховищ зможе врятувати життя від 10-ох до 15 мільйонів американців, коли б ворог відважився напасти на цю країну. Він одночасно заявив, що призначена урядом сума $207 мільйонів на сховища є тільки першим кроком до розбудови цивільної оборони ЗДА. МекНамара сказав, що уряд ще не вирішив, яким способом заохочувати населення до будови протирадіяційних сховищ: чи давати федеральну допомогу тим, які будуватимуть сховища, чи давати їм податкові полегші, щоб тим способом заохочувати власників домів до побудови сховищ. $93 мільйони призначені на те, щоб до грудня 1962-го року оглянути і перевірити ті сховища, які вже є в публічних і прибуткових будинках. „Ми не можемо вирішувати цієї справи, казав секретар оборони, поки ми не знаємо, що ми вже маємо в цій ділянці". Голова підкомісії конґресмен Чет Голіфілд заявив, що двотижневі переслухання в цій справі мають допомогти американському населенню зорієнтуватися в цій важливій справі, від якої залежить те, чи ЗДА зможуть пережити страхіття майбутньої війни.

ЗДА посередничать між Францією і Тунісією у спорі за Бізерту

Париж. — У Парижі перебував в останніх днях американський амбасадор при Об'єднаних Націях Адлей Стівенсон і нараджувався з президентом де Голем та міністром закордонних справ Морісом Кув де Мурвілем над можливостями мирної полагоди французько - туніського конфлікту за Бізерту. Тунісія, зажадавши негайного ліквідування французької морсько-летунської бази в Бізерті й остріливши французький літак над тою базою, спричинила гостру кризу. Франція, яка не оспорювала, що вона не хоче зберігати тієї бази „на віки", заявила, що під погрозами і натиском не буде переговорювати про це і 19 липня ц. р. окупувала й місто Бізерту, при чому згинуло 600 тунісців. 22 липня настало військове перемир'я, але Рада Безпеки не зуміла позитивно полагодити цієї справи. Адлей Стівенсон заявив, що „існує база для порозуміння" та що французька сторона бажає собі мирно цю справу полагодити. Гадають, що обидві сторони заінтересовані в тому, щоб на їхньому спорі не виграли комуністи. Видно те з того, що азійсько-африканські країни, які збирають підписи під внесення на скликання надзвичайної сесії Генеральної Асамблеї ОН для цієї справи, ще не звернулися до комуністичного бльоку, який дуже радо підтримує все, що розколює і послаблює західній світ. Тунісія і її президент Габіб Бурґіба завжди були прозахідними. Вночі з останнього вівтірка на середу прилетів уже з Тунісу до Вашингтону туніський міністер оборони, права рука президента Бурґіби, Багі Ладжгам. На середу 2 серпня заповіджено конференцію з участю президента Кеннеді, державного секретаря Діна Раска, Адлея Стівенсона і названого туніського державного мужа. Американська посередницька дипломатична місія старається знайти формулу, яка забезпечила б „обличчя" обом спірним сторонам.

Губернатор Лоренс за медичну опіку пенсіонерам соціяльного забезпечення

Вашингтон. — Губернатор Пенсилвенії Дейвид Л. Лоренс, зізнаючи в Палатній Комісії Способів і Засобів, підтримував урядовий плян медичної допомоги старшим особам в рямках соціяльного забезпечення. Лоренс казав, що він знає про опозицію проти урядового законопроєкту, головним чином збоку Американського Лікарського Товариства, але ця опозиція послугується неправдивими арґументами і інсинуаціями. Інші особи заявляли в комісії, що новий закон не є потрібний, бо, мовляв, приватні забезпеченеві агенції дбають про здоров'я старших людей. Губернатор Лоренс критикував теперішній закон про медичну допомогу старшим особам, бо згідно з цим законом ці особи мусять доказати тільки, що вони дійсно нічого не мають. Лоренс казав, що є десятки тисяч осіб, які соромляться користати з публічних добродійних фондів, бо не хочуть бути нічиїм тягарем. Ті люди хочуть вкладати гроші до соціяльного забезпечення і мати законне право на медичну опіку в рямках соціяльного забезпечення.

Равлі найменований на шефа Секретної Служби

Вашингтон. — Президент Кеннеді 1-го серпня найменував на шефа Секретної Служби 52-річного Джеймса Дж. Равлі, який займе цей пост після Ю. Е. Бовмана, що з днем 31-го серпня залишає це становище. Головне завдання Секретної Служби, — це охороняти Президента ЗДА і його родину та проводити в життя закони проти фальшування монети і різних документів. Секретна Служба є під контролею секретаря скарбу Даґласа Діллона, який доручив Равлі на це становище. Равлі працює при Секретній Службі від 1939-го року, і досі був шефом того її відділу, який оберігає Президентів ЗДА. Його платня виносить $18.500 річно. Він скінчив право в Ст. Джон університеті в Брукліні і після того працював у Федеральному Бюрі Інвестиґацій.

День Українських Чемпіонів Футболу ЗДА на Союзівці

В неділю 13 серпня змагуни та члени проводу Українського Спортового Осередку „Тризуб" з Філадельфії будуть почесними гостями Українського Народного Союзу на його вакаційній оселі „Союзівка". Цей день, в якому „Союзівка" гоститиме дружину „Тризуба", яка здобула вже вдруге чемпіонат футболу ЗДА, дістав вже свою назву „День Українських Чемпіонів Футболу ЗДА". В проґрамі цього дня на „Союзівці" буде, крім кожнонедільної відправи Богослуження з участю гостей, пополуднева імпреза святочного вручення представникам переможної дружини „Тризуба" чаші від Українського Народного Союзу. На вечір заплановано висвітлення фільму з фінальних футбольних змагань „Тризуба", а після цього забаву. Минулого року, коли „Тризуб" вперше здобув першість ЗДА, УНСоюз теж відзначив цей осяг українських спортовців, вручаючи „Тризубові" пропам'ятну таблицю. Рік скорше українські футболісти УСК-у Ню Йорк здобули чемпіонат футболу юнаків від клубів ЗДА і цю подію УНСоюз теж належно відзначив.

ЗДА запевняють Вільний Китай про свою ворожість супроти Пейпінгу

Віце-президент і прем'єр Націоналістичного Китаю Чен Ченґ відбув у Білому Домі конференцію з президентом Кеннеді, під час якої була обговорена справа ставлення ЗДА до визнання і прийняття в члени ОН комуністичного Китаю.

Вашингтон. — Від понеділка 31 липня ц. р. перебуває в ЗДА віце-президент і прем'єр Китайської Республіки з осідком на Формозі, Чен Ченґ. Його привітав на летовищі віце-президент Линдон Джансен і зараз на вступі запевнив його про вороже становище ЗДА до проблеми прийняття комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй та про одностайний фронт з названою вільною Китайською Республікою „супроти ворогів свободи". През. Кеннеді відбув із Чен Ченгом близько півторагодинну нараду, в якій взяли участь також державний секретар Дін Раск і віцепрезидент Линдон Джансон. На парадному обіді в Білому Домі у честь китайського гостя през. Кеннеді підніс тост у честь приязни між ЗДА і Вільним Китаєм. Чен Ченґ, вийшовши з наради з Президентом, заявив, що ця нарада зробила на нього поважне враження та що він пережив „один з найкращих моментів в житті". Але пресові коментатори твердять, що між лідерами Вільного Китаю та державними керівниками ЗДА існує розбіжність думок щодо тактики супроти комуністичного Китаю. ЗДА вважають, що краще допустити публічну дебату на Генеральній Асамблеї ОН про членство комуністичного Китаю, бо тоді годі буде комуністам зібрати дві треті потрібних голосів, — а вільні китайці є проти того і хочуть вбити справу знову в Раді Безпеки, хоч би проголошенням свого „вета". Американські дипломати твердять, що китайське „вето" в Раді Безпеки ОН може багато азійсько-африканських країн загнати до табору прихильників членства комуністичного Китаю в Об'єднаних Націях.

Шість західньо-европейських держав погоджуються на господарські переговори з Англією

Париж. — У минулий вівторок 1 серпня ц.р. відбулася в столиці Франції конференція міністрів закордонних справ Франції, Західньої Німеччини, Італії, Голяндії, Бельгії і Люксембургу, які становлять Европейську Економічну Спільноту, Стально-вугільну Спільноту та Европейську Спільноту Атомової Енергії. На тій конференції був приявний також англійський віце-міністер закордонних справ, офіційно з титулом лорда королівської печаті, Едвард Гіт, який офіційно подав до відома рішення англійського уряду зголосити подання на прийняття Англії до згаданих господарських організацій шістьох вищеназваних західньо-европейських держав. Конференція західніх міністрів негайно привітала рішення Англії та задеклярувала готовість до переговорів. Офіційне подання Англії вплине в наступному тижні, а переговори про участь Англії в західньоевропейській континентальній господарській системі почнуться у вересні ц. р. Всі приявні на конференції міністри, включно з французьким, підкреслювали історичне значення рішення Англії та тепло його вітали. Франція робила найбільші труднощі щодо участи Англії у Спільному Господарському Ринкові.

Удовиченка звільнено із становища представника УССР в ОН, на його місце призначено Кизю

Москва. — Дотеперішню делеґацію Української ССР до Об'єднаних Націй очолював П. П. Удовиченко, найменований у 1958 році на постійного представника УССР до ОН у зв'язку з рішенням уряду Української ССР створити при Об'єднаних Націях постійне представництво УССР. Великої ролі П. П. Удовиченко не відіграв і під час Генеральних Асамблей ОН репрезентував УССР міністер закордонних справ Лука Паламарчук. Тепер, згідно з повідомленням московської „Правди" з дня 29 липня ц. р. Удовиченка звільнено з його становища, нібито тому, що скінчився реченець його урядування. На місце Удовиченка призначено Л. Е. Кизю, який уже давніше „репрезентував" Українську ССР в ОН.

УНСоюз і редакцію „Свободи" відвідав проф. Михайло Яремко з Південної Дакоти

В понеділок дня 31-го липня головну канцелярію УНСоюзу та редакцію „Свободи" відвідав п. Михайло Яремко, професор східньої історії і німецької та російської мов у стейтовому університеті Південної Дакоти, де він працює від 1960-го року. Перед тим, до 1959 року включно проф. Яремко працював у Манітобському Університеті у Вінніпеґу. Під сучасну пору працює він над історією Галичини в англійській мові й одержав від Стейтового Університету Південної Дакоти спеціяльну дотацію на збирання матеріялів для тієї праці. Використовуючи цю дотацію, проф. Яремко відбуває тепер подорож по більших осередках ЗДА, збираючи по університетських, публічних та приватних бібліотеках матеріяли для своєї праці. І найближчими днями виїжджає до Вашингтону, щоб продовжувати там свою працю в Конґресовій Бібліотеці, яка є найбагатшою бібліотекою ЗДА теж в ділянці історії Східньої Европи. Праця проф. Яремка про Галичину появиться у виданництві Стейтового Університету Південної Дакоти.

ВІДБУДЕТЬСЯ З'ЇЗД ГОЛІВ ДЕРЖАВ ЕВРОПИ

Лондон. — Англійський прем'єр Геролд Мекміллен заявив в минулий вівторок 1 серпня ц. р., що імовірно відбудеться з'їзд голів европейських країн для передискутування всіх проблем, що їх цікавлять. Свою заяву англійський прем'єр склав у відповіді на запит одного з послів щодо можливости зустрічі Мекміллена з французьким президентом де Голем у справі задуманого приступлення Англії до 6-членного европейсько - континентального господарського бльоку Европейської Економічної Спільноти, чи так Спільного Господарського Ринку. Заяву Мекміллена щодо плянованої конференції „на вершинах" західньо-европейських державних мужів частинно потвердив пресовий секретар през. Кеннеді, Пієр Салінджер, заявивши, що з'їзд західньо - европейських державних лідерів наприкінці цього року є „цілком можливий". Мекміллен заперечив, наче б ціллю такого з'їзду була справа Берліну та назвав її тільки одною із численних справ, які цікавлять европейських державних мужів. Зате Мекміллен заперечив, наче б приготовлювано його зустріч виключно лише з президентом де Голем, як також заперечив доцільність його, Мекміллена, зустрічі з Хрущовим у справі атомових дослідів. Хоч переговори про припинення атомових дослідів, які ведуться ще від 30 жовтня 1959 року, зайшли внаслідок совєтської тактики саботажу цілком у сліпий кут, Мекміллен не виключив можливости порозуміння з большевиками, але спротивився суґестії, щоб Англія і ЗДА проголосили безтермінове припинення атомових дослідів без уваги на вислід Женевської конференції. Таке проголошення — заявив Мекміллен — знівечило б шанси підписання з большевиками договору на базі контролювання всяких можливих засекречених дослідів. Москва не допускає до такого договору саме з остраху перед такою контрольною міжнародною інспекцією, яку вона, в своєму патологічному страху перед шпигунами, називає леґалізованою формою західнього шпигунства. На тому засіданні англійського парляменту говорилось так само про тісніше пов'язання справи Берліну з Об'єднаними Націями — перенесенням до Західнього Берліну різних агенцій Об'єднаних Націй. Мекміллен признав, що ту можливість береться під увагу. Хоч справа західньої вершинної конференції стала на цей рік актуальною, проте покищо не ведеться ще ніяких технічних приготувань до неї.

Альжирські араби вимагають, щоб Франція виреклась „міту" про Сагару

Женева. — Голова делеґації альжирсько-арабських націоналістів в останніх переговорах з французьким урядом Белькацем Крім, подав на спеціяльній пресовій конференції в Женеві причини, чому ті переговори знову безтерміново перервано. Він пояснив це поставою Франції, яка не хоче визнати факту, що Сагара — це інтеґральна частина Альжиру, якої Альжир не може виректись, і висловив готовість в кожній хвилині відновити переговори з Францією, якщо тільки вона виречеться свого міту про французьку Сагару. Белькацем Крім заперечив, наче б альжирські араби свідомо допустили до невдачі переговорів з французами, бажаючи взяти участь в маніфестаційному з'їзді арабсько-альжирських націоналістів у Тунісі у зв'язку з роковинами партизанської війни в Альжирі проти Франції. Заява Белькацема Кріма була зроблена в поміркованому тоні з очевидною інтенцією не задражнювати взаємин з Францією. Французький міністер для справ Альжиру Люї Жокс відповів на ту заяву на власній пресовій конференції в Парижі. За коментарями преси, нові французько-альжирські переговори почнуться у вересні, перед сесією Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй. Франція не хоче, щоб справа Альжиру знову вирина на тій сесії і альжирські араби будім-то сподіваються дістати від Франції поважні концесії, щоб офіційно закінчити шестирічну війну в Альжирі.

Три південно-азійські країни створили протикомуністичний бльок

Банґкок. — Філіппіни, Сіям і Маляйська Федерація підписали в минулий понеділок в столиці Сіяму Банґкок договір про тісну співпрацю в бльоці, що його назвали Асоціяцією Південної Азії (АСА). За мовами в усіх цих країнах „АСА" означає „надію" і керівні діячі тих країн прив'язують до тої події велику надію. У проголошеній наприкінці дводенної конференції декларації говориться про взаємну допомогу в ділянках економічній, соціяльній, культурній, науковій та адміністраційній, але західні газети пригадують, що преса в усіх тих трьох країнах вказувала на конечність тісного військово - політичного союзу на антикомуністичній базі у зв'язку з нерішучістю Південно-східнього азійського пакту (СЕАТО), який не був здатний активно протиставитись комуністичній аґресії в Ляосі і допустив до зросту впливів Москви й Пейпінгу в Ляосі та вирішування комуністами долі Ляосу в Женеві. На тій конференції були приявні прем'єр Маляйської Федерації та міністри закордонних справ Сіяму і Філіппін.

У СВІТІ

● **Втеча з Східньої Німеччини** не припиняється. В минулу неділю зареєстровано на біженецькому пункті в Марієнфельде в Західньому Берліні нових 1.900 втікачів, що прибули туди впродовж останніх 27 годин. За попередній кінець тижня, коли здавалося, що хвиля втікачів дійшла до шпилю, зареєстровано 1.869 осіб, що втекли з комуно - німецького „раю".

● **Київське радіо** принесло в минулу неділю вістку, що якась „обурена господиня" написала до київських комуністичних газет листа з нариканням на дуже поганий сорт різних товарів, зокрема господарських посудів для компотів і конфітур. За київською радіопередачею секретар місцевої комуністичної організації не міг користуватися олівцем, що був такого поганого сорту. Те саме стосується холодильників, що раз-у-раз псуються та сільськогосподарських машин. А Хрущов збирається „наздігнати й перегнати" Америку!

● **Югославська преса** з обуренням підкреслила той уступ недільної деклярації московської комуністичної партії, в якому таврується югославських комуністів за „неможливість, а навіть шкідливість і небезпеку будування соціялізму в державі, що тримається осторонь соціялістичної спільноти". Югославські комуністи твердять, що такою самою мовою промовляв Сталін.

● **До Барсельони в Еспанії** прибула видалена з Куби режимом Фіделя Кастра 112-літня католицька монахиня, сестра Арачелі Аляя, яка висловила віру, що вона „ще повернеться" на Кубу — після упадку Кастра. Старенька монахиня говорила про забріханість Кастра, який спершу запевняв, що він не комуніст і що має на увазі тільки добро бідних, а потім почав вести кампанію проти Церкви й релігії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Об'єднані й готові

Через не цілих шість днів після того, як президент Кеннеді передав на вирішення Конгресові законопроєкт про покликання до активної військової служби 250.000 резервістів, Палата Репрезентантів без ніяких застережень, а тільки з пропозиціями збільшити ефективність цього заходу в скріпленні оборонних сил ЗДА, прийняла згаданий законопроєкт 403 голосами проти двох. Три дні перед тим, у п'ятницю 28-го липня, цей законопроєкт був прийнятий одноголосно Сенатом. Переданий до підпису Президентові, уже в середу 3-го серпня став він зобов'язуючим законом.

Прийнятий Конгресом законопроєкт про покликання резервістів до військової служби є тільки одним із заходів, передбачених у запроєктованій президентом Кеннеді — у зв'язку з совєтською загрозою для Західнього Берліну — широкій програмі посилення американської збройної готовости. Під розглядом законодатних палат знаходиться ще справа збільшення мілітарного бюджету ЗДА на три з половиною більйони долярів — до 47 більйонів долярів, суми, що своєю висотою дорівнює воєнним бюджетам часу Корейської війни. Крім цього, головне командування американських збройних сил започаткувало ряд мілітарних заходів, між ними реактивізацію значної кількости вилучених недавно з активної служби бомбовиків типу Б-47 та понад 40 воєнних кораблів, і використання для вишколу резервістів і поширення продовженого тепер вишколу вояків усіх збройних сил цілого ряду замкнених останніми роками військових баз. В цілому американська армія буде збільшена до понад 1.000.000 вояків активного стану, а всі збройні сили ЗДА — до 2.718.000 вояків.

Після виголошеної 25-го липня ц. р. промови президента Кеннеді, в якій він з'ясував становище ЗДА до совєтських погроз і висловив рішучу волю боронити свободу Західнього Берліну і права Заходу в тому місті, прийнятий Конгресом законопроєкт про покликання резервістів є черговою недвозначною відповіддю законодатних палат ЗДА на совєтські спроби вирішити односторонньо німецьку проблему, перекреслюючи всі дотеперішні домовлення й договори. Дальшою посередньою відповіддю Хрущову є й одностайна підтримка всією американською нацією заповіджених президентом Кеннеді й апробованих Конгресом ЗДА заходів, підтверджена масовим зголошенням американців, молодого й середнього віку, до служби у військових формаціях.

Одностайність і солідарність репрезентантів американської нації, з якою вони зустріли в Конгресі оборонну програму президента Кеннеді, особливо ж стихійна і моноліта підтримка американською публічною опінією й американськими рядовими громадянами започаткованих урядом заходів зводять нівець намагання Москви поділити З'єдинені Держави Америки на уряд, який, мовляв, готовий розпочати третю світову війну за Берлін, і на народ, який нібито не тільки відкидає, але й засуджує урядову політику. Рішеність, об'єднаність і готовість всієї Америки, значить, не тільки її екзекутивного і законодатного проводів, але й всього народу, заперечує також твердження совєтської пропаганди, нахабно висловлене навіть совєтським амбасадором у ЗДА Меншіковим, що американці не будуть битися за Берлін.

Цю одностайність Америки у відношенні до совєтських погроз добре і переконливо з'ясував демократичний репрезентант із Джорджії, Карл Вінсон, заявляючи під схвальні оплески представників обидвох партій, що прийняття законопроєкту про покликання резервістів є „запевненням для світу, що ми стоїмо міцні, рішені, об'єднані і готові на кожну жертву, що її вимагатиме охорона наших прав, наших зобов'язань і нашої свободи". Ця ж єдність і готовість ЗДА будуть тим, що зведе внівець усі намагання Москви поширити й закріпити її загарбницькі позиції в світі.

„Майн кампф" Хрущова

Надрукувавши на 8-ох сторінках повний текст проєкту нової програми Компартії СССР, проголошеного в Москві минулої суботи, редакція „Ню Йорк Таймсу", цього репрезентаційного американського щоденника, пояснює причину такого свого кроку: це, мовляв, документ, що його не можна легковажити. Названий часопис слушно твердить, що суть цього комуністичного маніфесту не в утопійних обіцянках підсовєтським громадянам, які в майбутньому мають діставати „все задармо, крім свободи". Дійсне грізне значення цього документу — в його зовнішньо - політичній декларації, яка насправді є „декларацією війни проти вільного світу — військової, політичної, економічної і пропагандивної війни. Вона поширила на тисячі слів ту погрозу, що її совєтський ватажок висловив був у трьох словах: „ми вас угробимо"...

„... Це однаково комуністичний, як і російський документ. Маршує в ньому старий російський імперіялізм, який підбив усі сусідні народи і перетворив Московське князівство у Російську імперію, що простягається тепер від Ельби по Берінгову протоку. Цей документ пройнятий месіяністичною вірою російської душі, що Росія має місію спасти світ — багатогранна віра, яка спершу проголосила Москву „третім Римом" християнського світу, а тепер — центром комуністичного світу. Всі ці елементи змобілізовано й пов'язано в комуністичну доктрину, щоб надати їй ще більшого розгону, з російським розумінням безкрайности часу, що змушує дивитися не на теперішній стан, а на здійснювання в майбутньому. Але совєтська стратегія полягає не лише в тому. Вона старається виминути атомову війну, яка знищила б „комуністичну матушку-Росію", але поза такою війною — всі засоби добрі, щоб осягнути її ціль"...

Названий нюйоркський щоденник приходить до висновку, що цей маніфест прем'єра Хрущова є „відповідником „Майн кампфу" Гітлера, і тому світ не може легковажити його, як загрозу для себе". Цей висновок покривається з загальним враженням, що його большевицький маніфест зробив на Заході. Коли Хрущов приїхав у 1959 році до ЗДА, він намагався зм'якшити й послабити свою погрозу „ми вас угробимо". Але від того часу він десятки разів повторив ту саму заповідь на різні лади, придумавши між іншим, як засіб „угроблення" вільного світу — „мирне співіснування", яке дає Москві вільнішу руку підривати країни змовами, партизанками, розкладовою пропагандою та насичуванням зброєю різних комуністичних мостових причілків і фортець, як Куба, Східня Німеччина чи Північний В'єтнам. Останній совєтський маніфест у формі проєкту нової партійної програми, це насправді нова пригадка вільному світові, що російський імперіялізм, підлитий комуністичним сосом, становить смертельну загрозу і що та загроза існуватиме доти, поки не буде знівечений її центр. З їдою приходить апетит, з безкарністю зростає зухвалість. З цього останнього большевицького документу б'є бундючність, ароганція, диктаторська зарозумілість. Всі ці колишні гітлерівські риси є грізним „мементо".

Коментар „Ню Йорк Таймсу" й подібні коментарі інших великих західніх часописів вказують, що ця пересторога не проминула безслідно. Коби тільки західні державні мужі, в першу чергу у Вашингтоні, мали відвагу протиставити сучасному московському „Майн кампфові" і його авторові не слова й не нові конференції, а діла, оперті на силі. Бо тільки рішучість, безкомпромісовість і сила можуть зупинити похід російсько - большевицького імперіялізму. На жаль, ще довгого часу треба, поки західній світ проголосить власний маніфест-програму, що її ціллю буде відтиснення нинішньої червоної імперії з-над берегів Ельби й Дунаю до її первісних кордонів — Московського князівства.

I. Світ

ГОСТІ З ФОРМОЗИ

У понеділок 31-го липня приїхали до Вашингтону гості з Формози, прем'єр - міністер ген. Чен Ченг та міністер закордонних справ Шен Чанг-гуан, щоб відбути ряд розмов з американськими урядовими чинниками.

Є немало справ, які в'яжуть американську і національно-китайську зовнішню політику, але є у відносинах між цими країнами і певні турботи та розходження.

Прем'єр китайського національного уряду ген. Чен — видатний військовик, що має широкі знання і тішиться великою популярністю серед простого люду. Це річ незвичайна серед китайців, які назагал не люблять військовиків, бо все ще пам'ятають недоброї слави імперську вояччину останнього століття.

Восени 1950 р. довелося нам спостерігати першу велику військову параду в Тайпеї, столиці Формози, яка тоді була під гострою загрозою нападу червоних. Ту параду влаштовано з нагоди традиційного китайського свята — „подвійної десятки" — десятого жовтня - десятого місяця, коли вибухла китайська революція. Вже перед початком дефіляди військ та різних спортових організацій, вулиці заповнились тайванцями, які до того бачили лише японські паради, а тепер це були „люди звідти", з Китаю. Тож, коли появилось авто з Ченом, численні юрби народу почали кричати і плескати в долоні, виявляючи таким чином свої симпатії до генерала. Вже тоді ім'я його було широковідоме тайванцям.

В наступних роках генерал Чен провів аграрну реформу, забезпечивши 80% селян землею, і заініціював ряд інших реформ на острові. В той час це мало особливо велике значення з огляду на шалену комуністичну пропаганду і слабість уряду. Національна армія зазнала величезних втрат, і всі надії звернені були на генерала Чена.

Генерал Чен — людина тверда і справедлива, яка в приватному житті обмежує себе до крайности. Воляцтво його шанує, а селяни звуть своїм „дядьком".

Ген. Чен — син сільського вчителя з провінції Чекіянг, що лежить на південь від Шанґаю, біля узбережжя Формозької протоки. Він закінчив військову академію в Паотінґу і опісля деякий час був інструктором в славній китайській військовій академії Гвампоа, заснованій у 1924 р. в маленькому порту південної провінції Кватунг.

Останні політичні потягнення американського уряду в азійській політиці викликали на Формозі стурбування. Причин для того є кілька. Головна — це можливість прийняття червоного Китаю в ОН і друга — тиснення певних американських кол у справі визнання Монголії як „незалежної держави". Хоч для американської політики ця московська колонія є справою третьорядною, для китайців це — справа престижу. Монголія ніколи не була звичайною провінцією Китаю. В часи імперії манджурів, до 1911 р., там був тільки представник китайського уряду, а після революції в Ураї, столиці Монголії, був лише малий військовий китайський відділ. Большевики тоді плянували анексію Монголії, але проти цього стали всі європейські держави, зокрема Америка.

У 1919 р., після поразки білогвардійського барона Унгерна, большевики ввели в Монголію свої війська, але китайський уряд, хоч і не визнав проголошеної „незалежности" Монголії, нічого не міг зробити. Комерційні зв'язки з Манджурією підтримувала Монголія до 1928 р., після чого була вона зовсім відрізана від зовнішнього світу.

На конференції в Каїро червоний Китай відмовився від претенсій на Монголію, признавши її „незалежною". Пейпінг підтвердив це в новому договорі з Москвою про взаємодопомогу, але цей останній договір большевики порушили, коли побачили, що Мао має шанси на успіхи, скориставши з окупації червоною армією Манджурії.

Тепер ці старі болячки з'являються знов на політичному форумі, цим разом у розмовах між Америкою та Формозою.

Труднощі у взаємовідносинах між Вашингтоном і Формозою лежать в тім, що в Америці є значна кількість осіб, які колись мали відношення до Китаю, його торгівлі та політики. Ці особи є тепер промоторами в справі домовлення з Пейпінгом і дивляться на Формозу лише як на острів з тайванським населенням, а на уряд Чіянг Кай-шека — як на узурпатора. Однак справа не є така проста, як її представляють ці політикани.

Адже двадцять років тому ці самі люди твердили, що комуністична партія Мао є лише аграрно - реформістською партією. Під впливом їх пропаганди виряджено тоді до Китаю місію ген. Маршалла, що привела комуністів до певного успіху, хоч у великій мірі причинилась до остаточної перемоги комуністів також політика самого китайського національного уряду.

У розмовах гостей з Формози із представниками уряду ЗДА, очевидно, всі ці питання будуть обговорені. Нині Формоза, поруч Японії і почасти Філіппін, є для всього світу переконливою ілюстрацією, яких успіхів може осягнути та чи інша країна в співпраці з Америкою. Щоправда, політична свобода на Формозі не є ще повною, бо Гоміндан — монополістична партія, яка там діє, і правдивих тайванців у ній майже немає.

Все ж думається, що, крім ген. Чена, є на Формозі й інші адміністратори, які дбають про поширення політичних прав для населення і теж про право навчання тайванської молоді не в „чужому", себто пейпінгсько - китайському діялекті, а в рідній мові, якою навчали там від другої половини минулого століття в школах християнських місіонарів.

Позиція Формози - Тайвані має надзвичайно велике значення для вільного світу, і треба думати, що в дипломатично - військових справах домовлення буде осягнене, а розходження злагоджені. Очевидно, в тому напрямі має вже успіхи також американський посол вТайпеї, який недавно відвідував Вашингтон.

Цікаво, що на чолі тих осіб, які домагаються зміни американської політики супроти Пейпінгу і Тайвані, стоїть Ернест Т. Неш, колишній заступник секретаря шанґайського міжнародного муніципалітету, у руках якого зосереджувалася вся адміністративна влада. І це за його урядування, на брамі Джесфілд-парку в Шанґаї можна було бачити напис: „Вступ до парку для китайців та собак заборонений". Цей напис зліквідовано лише в тридцятих роках.

Однак, значних змін в американській політиці на Далекому Сході не передбачається, звичайно, якщо не зайдуть важливі зміни в загальній ситуації.

Л. Бачинський

ШЕВЧЕНКО — ПЕЙЗАЖИСТ

В часах Т. Шевченка жанрове мистецтво в Росії й Україні мистців не захоплювало. Воно уважалося за щось мало гідне мистецького пензля. Т. Шевченко одним із перших почав малювати на сюжети з життя народу.

Т. Шевченко був визначним жанристом і пейзажистом. Найбільша частина його мистецької спадщини збереглася в пейзажах, виконаних за т. зв. академічних часів під час поїздок в Україну і на засланні. До цієї групи належать краєвиди та малюнки з селянського побуту. Його пейзажі тісно в'яжуться з церквами, особливо тими, які мали історичне значення.

У пейзажах, як висловився Ґоллебах, Т. Шевченко відсвіжує краєвиди фігурами людей, чумаків, чабанів і пастухів. Пейзажі у Шевченка виражають не лише передні, середні й задні пляни малюнка, але в них яскраво відбиваються думи Шевченка, навіяні подорожніми враженнями.

До найраніших малюнків з 1839 року належать: „Тополя", „Хлопчик з собакою в лісі" та інші.

За академічних часів до 1843 — до виїзду в Україну були намальовані: „Циганка-ворожка", „Знахор", „Дід", „Катерина", „Тарас Бульба" та інші. З цього часу начисляється понад 70 малюнків різного змісту.

Від травня 1843-го по лютий 1844-го року Шевченко збирав в Україні головно матеріяли до альбому „Живописна Україна". До цієї праці він підготовлявся дуже дбайливо, про що свідчить його лист до Я. Кухаренка.

В той же час Шевченко намалював хату своїх батьків. З того малюнка княжна В. Репніна зробила собі копію. Шевченко на тому малюнку написав два рядки вірша, поставив дату свого народження й підписався. (З листа кн. В. Репніної до Г. Псьол з 11 січня 1844 р., Яготин).

З шевченківських пейзажів найцікавіші: „У Києві", „Біля криниці", „Видубецький монастир", „На пасіці", а з жанрових малюнків: „Селянська родина", „Сліпий" і ін.

Т. Шевченко мав у пляні видавати в окремих зошитах різні малюнки під назвою „Живописна Україна". В 1844 році появився перший зошит з 6 офортами - гравюрами, які дотепер не втратили своєї мистецької вартости. Вони були відзначені Товариством Заохочення Художників в Петербурзі грошовою нагородою в сумі 300 рублів.

Ці малюнки були не лише ілюстраціями з історії України, її природи та народного побуту. Вони мали глибше значення, а саме — в малюнках Шевченко хотів виявити прагнення України до повної незалежности.

Крім того задум видавати „Живописну Україну" тісно в'язався у Т. Шевченка з бажанням зібрати фонди на викуплення з кріпацтва своїх братів. Це потверджує другий лист княжни В. Репніної до Г. Псьол з 4-го серпня 1844 року.

У проспекті, крім відомих 6 гравюр, Т. Шевченко намічав ще такі: „Чигирин", „Суботів", „Батурин", „Покровська Січова церква", „Іван Підкова у Львові", „Сава Чалий", „Павло Полуботок у Петербурзі", „Семен Палій на Сибіру", „Похорони молодої", „Ой ходив чумак сім років на Дін", „Весільний обряд" та „Жнива".

Однак, на першому зошиті припинилося видавання „Живописної України", бо Шевченко не знайшов співчуття у своїх людей. Куліш, до якого Шевченко звернувся з проханням взяти участь у виданні, головно в укладенні тексту, відмовився йому допомогти.

Отже, видання тих цінних малюнків припинилось. Продовжуючи реалізацію ідеї, — Жемчужніков, великий прихильник Шевченка, видав альбом під тією ж назвою.

Однак, успіх з продажем „Живописної України" був мінімальний. Старанням княжни В. Репніної, яка хотіла допомогти Т. Шевченкові губернатор Н. Долгоруков доручив обіжником поширити передплату „Живописної України", але з трьох губерній надійшло всього лише 37 замовлень. Ціна її — 10 рублів — була зависока. З кінцем 1844 року Шевченко обнизив ціну на 6 рублів, а пізніше на 3 рублі, після чого переконався, що тим виданням не здобуде грошей. (Ф. Я. Прийма, „Шевченко в работе над Живописной Украйной").

Друга поїздка Т. Шевченка в Україну 1845 року до арештування в 1847 р. була незвичайно плідна на малювання пейзажів. До того причинилася його участь як співробітника Археологічної Комісії, яка дала змогу побувати йому на Полтавщині, Київщині, Чернігівщині, Поділлі й Волині.

Одні малюнки Шевченко виконував на окремих аркушах, другі в альбомах. Більшість пейзажів пов'язані з історичними пам'ятками минувшини. Це є будови церков, руїни історичних будинків та місця, де відбувалися важливі події з нашої історії. У своєму „Журналі" 1-го липня 1857 р. Шевченко записав: Переді мною розлогі степи з могилами. Переді мною красувалась моя люба Україна у всій своїй непорочній меланхолічні красі".

До виключно пейзажів можна зачислити: „У Решетилівці", „Чернігів з Суботівського шляху", який відзначається життєвістю, правильністю з вноображенням пам'ятників української архітектури. Шевченко зумів показати, за словами Д. Антоновича, „безмежну широкість обрію, овіяного лірикою простору українських степів".

Гарні також малюнки „Комора в Потоках", „Село Андруші з греблі", „Каплички" та інші.

Малюнок „Капличка" 1845 р. являє собою стару, обшарпану, з перекошеним хрестом руїну, що стоїть на краю села, на багні. Могили і хрести поросли травою й лопухами. Довкола тиша й запустіння.

(Закінчення на стор. 3-ій)

З сонцем у союзі

Очевидно, майже кожна з нас тужить за смаглою золотінню тіла, і як тільки час і нагода дозволяють, вдягаємо пляжовий костюм і з насолодою вітаємося з давнім, вірним другом — сонцем. Правда, трапляються й такі, що на нього нарікають за жовті плями на шкірі, за небезпечні його „удари". В дійсності не само сонце є їх спричинцем.

Кожна жінка повинна знати, чи переносить вона сонце, чи ні. Але вразливість міняється, ви можете цього року дістати удар сонця, хоч вам цього досі не траплялось. Найвища вразливість між 5-8 та 25-30 роком життя. Сучасна медицина має апарати, які визначають натугу й спосіб опалювання. З них повинні користати особливо ясноволосі з „сніжнобілою" шкірою і надмірно вразливі, поки почнуть геліотерапію — лікування сонцем.

Поза важкими випадками сонячних ударів нас звичайно найбільше займають банальні брунатні плями т. зв. веснянки. Хоч вони трапляються якраз найбільш ніжношкірим, кожна з нас знає, що це не додає чару. Радикальний засіб — уникати сонця. Це момент для вибору між кокетерією й забавою. Якщо виберете кокетерію, вдягайте капелюх і беріть „купелі тіні". Коли виберете забаву — не оглядайтесь на товаришок і робіть так, як вони. Мерщій опалюйтесь! Не зашкодить притому знати, що деякі косметичні продукти на базі арсену й хлорофілу сприяють плямам. Їх треба уникати. Навпаки, вітаміни Ц і ПП охороють від них. Найбільш уживаними проти сонця є „параамінобензоїк" та пудер, виготовлений на базі хініни. Варто також запам'ятати, що деякі есенції парфум збільшують пігментацію, тому не слід скроплювати тіла й обличчя пахучими водами й есенціями перед сонячною купіллю.

Як охоронити шкіру від шкідливих впливів вітру й сонця?

Ранком вжити невтрального крему, що має багато вогкости, легко входить у шкіру, не шкодить її віддихові, не ферментує й не ялчіє. Вказані перед опалюванням олійки, що стримують шкідливе діяння інфрафіолетних сонячних променів. Їх є багато в продажу випродукованих на базі аспірини, хініни, парамінобезоїчного квасу і ін. Крем і олійки — це зовнішні засоби, крім них важливі також „внутрішні": не вживати на той час алькоголю, нікотини й т.п. побудливих субстанцій.

Увечері дуже важно, особливо, коли ви вдень перебували на вітрі й сонці, після очищення шкіри ужити вітамінового і віджившого крему, залишивши його на цілу ніч.

Щоб уникнути теплового удару, не опалюйтеся на місцях замкнених, непродувних і що 20 хвилин занурюйтесь у воду. Солона (морська) вода сприяє опалюванню й загартовує шкіру. Коли не можете користати з добродійних хвиль моря, озера чи ріки, вистачить прийняти свіжий душ, при чому змивайте лице й голову. На сонці прикрийте голову солом'яним капелюхом. Сонячний удар—це заразом удар спеки і світла. Тим то носіть темні окуляри. Найкраща охорона — опалюватись ступнево, на вільному просторі, вживаючи добрих олійків.

На випадок сонячного удару треба замкнутися в темній, але продуваній кімнаті, накладати на шкіру гамуючі ліки, на голову лід, а на спину оклади. Очевидно, з такими випадками нікому не бажаємо вакацій! Якщо обережно користати з сонця, його ультрафіолетні промені, що продукують у вашому організмі потрібні вітаміни й мінерали, дадуть ядерність тілові, свіжість і проміннисть у вигляді, поліпшать ваше самопочуття й здоров'я.

Н.Н.

М. Л-а

ПАМ,ЯТНИК ШАШКЕВИЧЕВІ НА БІЛІЙ ГОРІ

(У 50-ті РОКОВИНИ ЙОГО БУДОВИ)

(1)

До цієї статті я використав рукописні спогади одного з членів комітету будови пам'ятника Шашкевичеві — довголітнього педагога і громадського діяча в Золочівщині (також і в самому Підлиссі) Теодора Заяця. Спогади ці були написані у таборі в Міттенвальді 1948-го року під безпосереднім враженням від прочитаної в газеті „Час", з датою 15-го лютого 1948-го року, вістки про знищення пам'ятника на Білій горі. Дослівний текст вістки був такий: „Як довідуємося з приватного листа, який прийшов з краю, большевики висадили в повітря пам'ятник в честь Маркіяна Шашкевича на Білій Горі в Підлиссі біля Золочева".

Ця вістка виявилася неправдивою. Рідня Т. Заяця одержала не тільки підтвердження про те, що пам'ятник зберігся, але й оригінальну знімку його. Автор спогадів Теодор Заяць вже не живе. Помер у ЗДА, у Боффало, 25-го лютого 1954-го року. Рукопис спогадів зберігається у рідні Покійного, якій я складаю прилюдну подяку за дозвіл цим рукописом покористуватися.

Підлисецька горо біла!
Як тебе не бачу,
Так ми тяжко, так ми сумно,
Що трохи не плачу.

(„Підлисся"
М. Шашкевича)

Яка велика шкода, що українське громадянство, влаштовуючи другий похорон М. Шашкевичеві в 1893-му році, не перенесло його праху на Білу Гору у Підлиссі. Мала б тоді Україна дві оригінальні могили — в Каневі й у Підлиссі, двох поетів, що своє слово поставили на сторожі рідного народу. Та хоч тіло Маркіяна Шашкевича не спочило на Білій Горі, не могила у Львові, а таки ця гора стала місцем масових здвигів і культу Шашкевича. Мешканці Золочівщини відчули, що рідне й дороге серцю Шашкевича Підлисся, омріяна поетом Біла гора, мусять стати святим місцем. Як символ тієї святости, появився на Білій горі хрест - пам'ятник, здвигнений восени 1911 року з нагоди сотих роковин народження Шашкевича.

Ідея збудувати на Білій горі пам'ятник Шашкевичеві зродилася ще наприкінці попереднього сторіччя. Малому ще тоді Теодорові Заяцю глибоко врізалися в память слова пароха його рідного села Ожидова — о. Данила Танячкевича, які він висказав у проповіді на храмовому святі в день Чесного Хреста. Спрямувавши ручний хрест в сторону Білої гори, отець проповідник сказав: „На цій горі повинен стати хрест, який показуватиме дорогу для нашого національного відродження".

Мрія о. Танячкевича набрала реальних форм в 1911-му році. За ініціятивою о. Кальби Володимира, пароха Соколівки, зорганізувався влітку того року комітет будови пам'ятника Шашкевичеві. Крім ініціятора, який очолив комітет, належало до нього 15 осіб, а саме: д-р Балтарович Михайло, суд. радник в Золочеві — містоголова; о. Левицький Олександер, декан в Олеську — касир; о. Тарнавський Лев, парох Підлисся — господар; о. Цебровський Віктор — парох Кутів; о. Дуткевич Тома — парох Цішок; о. Дуткевич Юліян — парох Дуб'я; о. д-р Юрик Степан — парох Золочева; о. Зельський Ізидор — парох Кізлова; д-р Танячкевич Кость — лікар у Золочеві; д-р Скобельський Атанас — суд. радник у Золочеві; д-р Йойко Володимир — суд. радник у Золочеві; д-р Ваньо Теодор — адвокат у Золочеві; Почапський Кіндрат — учитель в Юськовичах; Заяць Теодор — учитель в Кутах; Загульський Микола — господар в Розважі.

На засіданні Комітету, яке відбулося 18-го серпня 1911-го року на залізничій станції Красне*), прийнято і затверджено проєкт пам'ятника роботи інж. Лушпинського. Пам'ятник — згідно з тим проєктом — повинен був мати дев'ятиметрову кам'яну підмурівку, на якій мав стояти залізний хрест у вигляді вежі Айфля заввишки 16 метрів. Біля пам'ятника мав бути насипаний курган на 12 метрів висоти.

Конструкцію хреста замовлено в механічному варстаті Михайла Стефанівського у Львові. Площу під пам'ятник подарували селяни Підлисся Стефанів Антін і Стефанів Роман. Комітет проголосив збірку грошей в цілій Галичині. На заклик комітету громадянство відповіло щедрими жертвами.

Поки у Львові ішла робота над спорудженням хреста, Підлисся трудилося біля будови кам'яної підмурівки.

Відкриття й посвячення пам'ятника було намічене на 21 жовтня 1911 року. Цей день перейшов до історії, як день великої національної маніфестації. Перебіг свята за Теодором Заяцем:

„На цей день замовлено шість спеціяльних потягів, якими мали прибути до Підлисся гості з цілого краю на Маркіянове свято. Від год. 7:40 щодесять хвилин прибували на стацію Ожидів один потяг за другим, з яких висідали маси гостей і уставлялись до походу на Білу гору. Похід очолювала бандерія, зложена з „Січей" і „Соколів", а довжина колони — вишикуваної по чотири — сягала понад півтора кілометра. Що 100 метрів ішли в поході духові оркестри, під музику яких похід посувався в сторону Білої гори. О год: 10-ій зупинився похід під пам'ятником, на якому лопотіли під подувом осіннього вітру жовто - блакитні прапори. Біля пам'ятника зібралось того дня понад 30.000 людей з цілої Галичини. Прибула „інкогніто" делегація з Придніпрянщини під проводом д-ра Шепченка з Радивилова.

*) Красне — було вигідним пунктом для всіх членів комітету.

СВОБОДА SVOBODA

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік ...	$12.00
На пів року	6.25
На три місяці	3.25

В Джерзі Сіті і закордоном:

На рік ...	$14.00
На пів року	7.50
На три місяці	4.00

Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

ШЕВЧЕНКО — ПЕЙЗАЖИСТ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

але це місце дороге своєю славою, і Шевченко вклав в цей малюнок багато тепла й надії (Д. Антонович).

Широкий краєвид під Полтавою з монастирського горбка і чудесною перспективою на Ворскло та його долину, в порівнянні з пейзажем із тої ж околиці високовправного майстра Сергія Васильківського, зробленим 50 років пізніше, багато виграє.

До жанрових шевченківських малюнків належать між іншими „Косар", „Селянське подвір'я", „Кобзар", „Чумаки серед могил", „Коло хаті", „Селяни", „Старці", „Вдовина хата" та інші.

Пейзажів з тої поїздки зроблено понад 90.

Під час Аральської експедиції, бувши на засланні, Т. Шевченко зробив 146 малюнків, з того 92 на окремих аркушах, решту в альбомах.

У Раїмській експедиції, в 1848 році, протягом 36 днів намалював 42 малюнки, які всі дійшли до нас і всі мають дати й підпис мистця.

Під час плавання Аральським морем Шевченко намалював 73 малюнки, переважно краєвиди берегів моря.

Чергова експедиція на Кос Арал дала змогу намалювати ще 28 краєвидів і дещо з побуту казахів.

З тогочасних пейзажів особливо цінні: „Укріплення Раїм", „Горить ковиль", „Джан Гис Агач" (священе дерево), „Маяк на Кос Аралі", „Форт Кара Бутак" та інші.

В Новопетровському укріпленні Шевченко зробив 179 малюнків, з яких дійшло до нас 129. Більшість — пейзажі з околиць укріплення. Найцікавіший „Піщана хуртовина в пустині".

В експедиції, да Кара Тав у 1857 році Шевченко виконав 70 малюнків, з того 47 пейзажів. Більшість позначена числами. Не розшукано 9 малюнків.

Загально на засланні Шевченко намалював 538 малюнків. Деякі з них не підписані з мотивів конспірації. Годі ствердити, що це все, що намалював він на засланні.

Шевченко малював пейзажі під час подорожі Волгою, коли повертався зі заслання. Знайдено 12 малюнків. В Нижньому Новгороді намалював ще 6 краєвидів.

В 1859 році, по засланні, Шевченко працював над офортами своїх і чужих малюнків: „Дві дівчині під вербою", „Старець на кладовищі", „Ліс" і ін.

На жаль, Т. Шевченко в повному розквіті літ, на 47-му році життя, по тяжкій недузі припинив свій життьовий шлях. Його малярська спадщина обчислюється на понад 1.200 малюнків, з того на пейзажі припадає приблизно 680. Це — дуже поважна частина його мистецької праці.

Шевченко в шикаґовських радієвих передачах

Українські радієві передачі в Шикаґо, а є їх кожного тижня 8, треба признати, кожного року тямили про Тараса Шевченка і в річниці Його народин смерти відзначують його пам'ять. Зокрема слід підкреслити їх поважний, а при тому безкорисний вклад при нагоді цього Шевченківського Року, чи то йшло про розголошування репрезентаційної Академії з приводу 100-ліття смерти нашого Пророка, чи концертів в його пошану поодиноких організацій чи шкіл. Вони також відзначали пам'ять Т. Шевченка окремими рефератами та деклямаціями і музикою до слів Шевченкових поезій.

Та побіч завдання вшановувати Його постать серед нас самих згл. тих, що розуміють українську мову, у якій ведуться передачі, наше завдання зокрема у Шевченківському Році є популяризувати постать Шевченка серед англомовного світу.

І тому хочемо на цьому місці підкреслити поважний вклад в цій ділянці одної з українських передач Шикаґо, що просвятила повну півгодинну передачу в англійській мові нашому Генієві. Це радієва передача п. Миколи Заяця на станції ВСБЦ, що пеердається кожної п'ятниці між 8.30 до 9-ої вечором, яка 26 травня передала промову відомої канадійської коментаторки Едит Гайдер на тему „Тарас Шевченко і Україна".

Ця коментаторка, як видно, знаменито зорієнтована в українських проблемах, зуміла у своїй півгодинній промові докладно поінформувати радієвих слухачів не тільки про особу Шевченка, його тяжкий життєвий шлях, його творчість, але також про український народ і його вікову боротьбу з Москвою спільно із іншими поневоленими народами, яких Чемпіоном борця за свободу став власне Шевченко, який свою боротьбу припечатав довголітньою каторгою.

Пані Е. Гайдер належиться за цю передачу щира подяка від всіх тих, що їм постать Шевченка є дорогою, і то тимбільше, що вона зуміла у свойому докладі насвітлити постать Шевченка , його значення для українського народу та його змагання за свободу і власну державу так ясно і переконливо, що навіть зовсім необзнайомлений з Шевченком чужинець, що мав нагоду послухати цієї передачі, міг винести повний і нескривлений образ вартости Шевченкаченка як поета і борця за вільність.

Мимохіть нагадуються деякі американські коментатори, що в такому випадку, свідомо чи несвідомо, пересаджують свої тези в один чи другий бік. Цього пані Гайдер не зробила і тому її доклад для нас цінна. І тому варто цей доклад пані Е. Гайдер використати на терені ЗДА і Канади для поширення і поглиблення культу Шевченка серед англомовного суспільства.

В. Н.

Маніфестація Поневолених народів в Шикаґо

16-го липня ц. р. Шикаґо відзначило Тиждень Поневолених Народів окремою маніфестацією, що складалася з походу вулицями середмістя в напрямі Гренд Парку, біля озера Мишиґен.

У маніфестаційному поході взяли участь різні національні групи, що репрезентували поневолені комунізмом народи, в цьому й українська, яка була найчисленніша й найбільше зразкова.

На окреме відзначення заслуговує в нашій національній групі участь двох її оркестр: Осередку СУМА ім. Павлушкова та Українська Духова Оркестра під управою проф. Івана Барабаша. Кожна група мала транспаренти з протестаційними написами проти винищувальної політики комуністичних режимів за Залізною та Бамбусовою Заслонами й проти Тітовсько-Кастрівської диктатури.

Ми запримітили написи репрезентацій: Альбанія, Азербейджан, Болгарія, Вірменія, Грузія, Білорусь, Північний В'єтнам, Національний Китай, Казахстан, Куба, Північна Корея, Естонія, Східня Німеччина, Ляос, Литва, Лотва, Ідель-Урал, Польща, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Тибет, Туркестан, Чехословаччина, Україна і Югославія.

Маніфестаційні збори почалися о год. 2-ій по пол. на площі у Грент Парку маршем національних груп із прапорами, що уставилися перед трибуною, на якій засіли представники міста, американських і національностевих організацій. Почесне місце на трибуні зайняв проф. д-р Лев Добрянський із Вашинґтону, голова Крайового Комітету Тижня Поневолених Народів та УККА, а українську місцеву групу репрезентував Іван Дужанський, відомий громадський діяч та член Екзекутиви Централі УККА.

Маніфестацію відкрив голова Комітету Тижня Поневолених Націй в Шикаґо полк. Джозеф МекКарті, нагороджений найвищою відзнакою ЗДА за свої воєнні подвиги. Знамениту промову виголосив конґресмен із Індіяни Рей Медден, незвичайно добре обізнаний із цілями московського комунізму.

Центральною точкою програми був виступ голови Крайового Комітету Тижня Поневолених Народів, проф. Лева Добрянського, що піддав нищівній критиці політику сьогочасного СССР та намітив шляхи боротьби вільного світу з червоною недугою теперішньої епохи.

Головна ціль цього Тижня — казав він — звернути увагу американського народу на стратегічну вагу поневолених Кремлем народів та випрацювати методи холодної війни для знищення тоталітарного совєтсько - московського імперіялізму.

Звертаючись до публік, бесідник говорив: Запитаймо себе, що більше налякало Хрущова, як не випадок із літаком Ю-2, як не ідеї, висловлені в Конґресовій резолюції? Американський народ готовий до всіх дій, що мають силу змусити Москву боронитись.

У дальшому д-р Добрянський поручав створити постійний Комітет Поневолених Народів у Палаті Репрезентантів, видати поштові значки Чемпіонів Свободи, зорганізувати Академію Волі та поліпшити радіопересилання „Голосу Америки" для неросійських народів СССР. Він виключив можливість компромісу в справі Берліну, заявився проти визнання червоного Китаю та домагався створення Кубинського Корпусу Свободи.

Думаємо, що розумний голос перестороги проф. Добрянського не повинен бути в ЗДА голосом вопіющого в пустині.

(Українське Життя)

В 1959 році народилося в ЗДА 4,295.000 дітей

Вашингтон. — Уряд публічного здоров'я стверджує, що в 1959-му році в цій країні народилося 4.295.000 дітей, майже 40.000 більше, як в 1958-му році. Уряд ще не має повних чисел про 1960-ий рік, але тимчасові дані вказують на те, що не буде більших змін в порівнянні з 1959-им роком. Рекордовим роком що до числа народжених дітей був 1957-ий рік, в якому народилося було 4.308,000 дітей. В 1959-му році число дітей незаконно - народжених виносило — 221.000, це значить, що на кожну тисячку народжених дітей 52 було незаконнонароджених. Найбільше цих дітей було між нелітніми матерями: у віці нижче 15 років — 679 незаконних народжень на кожну тисячку; від 15 - 17 років — 242 на тисячку, а від 18 - 10 років — 106 на тисячку. Ці числа не є докладні, бо не всі незаконні народини є записувані як такі.

● На Женевській конференції про Ляос представники комуністичного Китаю і Совєтського Союзу гостро нападали на Організацію Південно-східнього Азійського пакту (СЕАТО), вимагаючи, щоб в декляраці про невтральність Ляосу натавврувати СЕАТО, як „агресивний союз" та відмовити СЕАТО право цікавитися долею Ляосу. Представник Англії Малкольм МекДоналд дав гостру відправу комуністам.

Відбувся Крайовий З'їзд СВУ в ЗДА

В суботу 1-го липня ц. р. в Українському Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку відбувся Перший Крайовий З'їзд СВУ в ЗДА, яким керувала Президія на чолі з інж. М. Сердюком і секретарем, мґр. І. Кононенком. На З'їзді були заступлені делегатами клітини СВУ Ню Йорку, Филаделфії, Трентоні, Пасейку, Рочестері, а з уповноваження Шикаґо, Ютика, Вестчестер, Норвіч і інші.

О 10-ій год. ранку З'їзд розпочато молитвою, що її перевів священик УАПЦ о. Ф. Димар.

Звітну доповідь про діяльність СВУ в ЗДА від 1957 р. прочитав В. Коваль, а фінансовий звіт склав О. Кейс. Обидва звітодавці, на конкретних цифрах і фактах показали ріст Спілки Визволення України в ЗДА на різних відтинках українського політичного життя і зовнішньої роботи. Це постійно підкреслювали дискутанти у своїх виступах, як також представники різних організацій, що усно вітали З'їзд.

Внесок про схвалення роботи уступаючої Управи, запропонував К. Мусійчук — голова Контрольної Комісії ГУ СВУ, який і був затверджений одноголосно.

Доповідь на тему „До проблем української визвольної політики", прочитав інж. М. Сердюк.

На З'їзд наспіли численні привіти, від церковних, політичних і громадських організацій з Америки, Канади, Німеччини, Англії, Австралії та ін. Також виголошено багато інших привітів.

До керівних і контрольних органів СВУ в ЗДА вибрано: Крайова Управа: В. Коваль — голова, І. Марченко й І. Карпенко — заступники, секретар Т. Тарахівський, члени — О. Калиник, О. Кейс, Ю. Бобровський, К. Мусійчук. Контрольна Комісія: О. Швидун — голова і п. Юрченюк член. Крайова Рада: М. Сердюк, М. Кульчицький, Д. Козленко, І. Кононенко, П. Коперник, І. Стеценко, О. Шевченко, В. Котеленець, І. Яценко, В. Віґун, М. Черненко, В. Печенюк, П. Воскобійник.

Того ж дня відбулася зустріч членів СВУ з представниками поневолених Москвою народів і українського громадянства. У виступах промовляли від козаків інж. от Білий, від північно - кавказців п. А. Карелі (чеченець). У своїй відповіді п. В. Коваль — голова КУ СВУ, запропонував відбути спільну нараду, представників усіх цих народів.

З українських промовців виступали: п. Косаренко-Косаревич, д-р В. Вишиваний, проф. Ю. Бобровський і ін.

Програмою зустрічі керував п. К. Мусійчук. В невеличній мистецькій частині виступали: п-ні Ізабелла Фоменко, яка проспівала кілька українських пісень. (Її акомпаньював композитор проф. М. Фоменко). Врати Кононенки, які виконали ряд українських танків.

Інформація КУ СВУ в ЗДА

З літака проти комуністичного збіговиська

Комуно - московська мафія в Канаді, або як вони себе називають „проґресисти", і собі рішили на московський лад „відзначити" 100-ті роковини з дня смерти нашого національного Пророка в Палермо біля Торонта, де свого часу поставлено, привезений з Москви пам'ятник Т. Шевченкові.

Комуністи заповідали у своїй пресі ,що учасників прибуде до 50 тисяч і для цього вони змобілізували своїх людей не лише в Канаді, але і в ЗДА. У неділю 2 липня в Палермо зібралася кількатисячна різнонаціональна юрба на чолі з москалями, під українським параваном.

Але ця декількатисячна юрба була облита того ж дня сильним дощем. І як тільки вийшло з хмар сонце над цим збіговиськом появився в повітрі літак, який кількома наворотами перелетів над цією комуністичною зграєю, скинувши на їх голови 10 тисяч лістівок українською і англійською мовами. В тих лістівках словами Т. Шевченка закликалося боротись проти москалів і московської неволі в Україні.

Серед учасників комуністичного збіговиська було помітне сильне замішання. Акція з лістівками багато перешкодила московським аранжерам пляново відбути „маніфестацію", використовуючи для цього 100-річчя смерти Т. Шевченка.

Розповідає летун Роналд Міллф.

Протягом трьох днів від 2-го липня всі радіовисильні в Торонті інформували англійською мовою канадійське суспільство про цю політичну акцію, яку виконали члени СВУ за допомогою летуна Роналда Міллфа 3-го липня українські, а головно англомовні часописи вмістили світлини летуна Роналда Міллфа і зміст листівки за підписом ВСУ.

Того ж дня відбулося пресове інтервю з летуном Р. Міллфом, на якому він дав журналістам ясні й чіткі відповіді на всі питання. Сам він англієць і тимчасово перебуває в Канаді. За допомогу членам СВУ розкидати 10 тисяч листівок проти збіговиська комуністів не взяв ані цента. „Я — заявив Міллф — буду радий і далі допомагати українцям не лише в Канаді, а в ЗДА і всюди, де трапиться нагода".

Він заявив журналістам, що уважає діяльність СВУ за дуже корисну.

Прем'єр Канади Ґ. Дифенбейкер і міністер Стар детально поінформовані про цю справу.

Понад 50 тисяч українських патріотів були присутні на відкритті пам'ятника Т. Шевченкові у Вінніпеґу 8 і 9-го липня ц. р. Успішна політична акція з літаком в Палермо була радісно сприйнята українцями на величавій маніфестації в честь нашого Пророка.

Члени СВУ в Канаді поінформували про цю подію редакції газет і міністра М. Стара, який з зацікавленням вислухав інформацію і прочитав листівку СВУ. Міністер М. Стар привітав ініціятиву СВУ і сказав членові Головної Управи СВУ о. В. Брухові, що „комуністів у таких випадках треба це лише листівками бомбити, але й іншими середниками".

Провідний член СВУ П. Мильник мав нагоду коротко поінформувати про висліди акції прем'єра Канади Д. Дифенбейкера.

Про це довідаються і на Україні.

Працівники радіовисильні Сі-Бі-Сі в Монтреалі, д-р Антонович і ред. Рахманний взяли інтервю від членів СВУ про „бомбардування" з літака листівками комуністичного збіговиська 2-го липня ц. р. Цими днями вістку про це буде передано через радіо на Україну.

О. Сокира

Академія для вшанування пам'яті проф. д-ра Івана Мірчука в Мюнхені

Дня 23-го червня ц. р. Український Вільний Університет в Мюнхені влаштував у залі баварського віртшафтсміністеріюм Академію для вшанування пам'яті покійного свого ректора проф. д-ра Івана Мірчука. Академія відбулася в день Загальних Зборів Професорської Колеґії УВУ. Прибулі на Збори професори мали можливість вшанувати пам'ять незабутнього ректора.

На Академію прибули дружина і дочка покійного, представники обох українських церков, наукових установ та політичного світу м. Мюнхену. З німецьких представників були присутні член кураторії УВУ проф. д-р Г. Райнфельдер, президент Німецько-Українського Товариства д-р Ф. Редер, ректор Ф. Штеммер та інші.

Академію відкрив ректор УВУ проф. д-р Ю. Панейко. В короткому слові він сказав: — В книгу історії вписано багото імен незабутніх, як у доброму, так і в злому. В цю книгу вписані безсмертні імена тих творчих духів, яким доля дала змогу зрозуміти і схопити духа людства в його безіменному стражданні і безіменній любові. Це імена тих, які оставили людству великі діла, непроминаючі безсмертні твори, які не міряються межами часу.

Поруч цих героїв стоять теж і інші великі мужі, люди тихої, смиренної праці, які з повним самозапереченням працювали для добра культури свого народу, за них терпіли і життя своє віддали. Жадке сяйво героя, жадна геройська велич не освітлює їх чола, жадні пісні не постали на ни і є випалені огневими знаїх честь, а проте їх імена є вписані в книгу їх батьківщинами пошани.

До таких в українській еміграції заслужених мужів належить теж покійний ректор УВУ Іван Мірчук.

Виступив з промовою член кураторії УВУ проф. д-р Т. Райнфельдер, який особливо теплими словами згадав свої особисті зв'язки з покійником в часі, коли він працював у баварському міністерстві культури й освіти, а покійний ректор часто заходив до нього в справах УВУ. Проф. Райнфельдер покійника згадував, як великого українського філософа, який в трудних умовах умів поєднювати теорію з практикою. При цьому промовець підкреслив значення Українського Вільного Університету у вільному світі. Він сказав, що німецькі вчені уважають Український Університет дослідним університетом.

Опісля виступив проректор УВУ проф. д-р О. Кульчицький, який у вичерпному докладі насвітлив наукову діяльність ректора Мірчука та подав аналіз його наукової праці, а передусім діяльности на відтинку зв'язку України зі Заходом.

На закінчення Академії виступив з коротким словом декан філософічного факультету проф. д-р Ю. Бойко, який дав аналіз наукової діяльности сл. п. ректора Мірчука на УВУ та його життєвий вклад у творення Українського Вільного Університету на початку існування в Празі та по другій світовій війні у Мюнхені.

В. Д.

● Науковець із Смитсонськогого Інституту, д-р Томас Снайдер, спеціяліст від комах, ствердив, що терміти з кожним роком посуваються з південних стейтів цієї країни на лівнічі, опричиняючи річно шкоди на $250 мільйонів. 10 років тому ця шкода виносила річно тільки $100. Поширюванню термітів сприяють легші зими. Д-р Снайдер твердить, що терміти тинялися по землі 250 мільйонів років перед сотворенням людини. У світі є 2,100 родів термітів, а в ЗДА є їх 41 порода.

ЗІ СПОРТУ

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА

Дукля, Чехословаччина — Шемрок Роверс, Ірляндія 10:0

Польо Гравндс, Ню Йорк, 30 липня. — Чехи, які вже стали чемпіонами другої групи М. Ф. Ліґи, зробили собі зі змагань з ірляндцями добру заправу до фінальних ґор проти Евертону, які відбудуться в середу та в неділю, 2 і 6 серпня. Кучера ,король стрільців Ліґи, збільшив своє конто ще п'ятьма воротами і його рекорд здобутих воріт в шести змаганнях вонсить 15. Рештою воріт поділилися в цьому розгромі противника Ваценовскі 2, Масопуст, Брумовскі, і Боровічка.

Монако, Монако — Червона Зоря, Юґославія 4 : 2

Першун Франції Монако закінчив свій сезон М. Ф. Ліґи гарною перемогою над сильними юґославами і здобув остаточно третє місце. Ворота здобули: Коссу 2. Перрет і Джібрілле для Монака і Меліч обидвоє воріт для Ч. Зорі.

Рапід, Австрія — Пета Тіква 2 : 2

Останні змагання жидів закінчилися малощо не виграною їх з австрійцями. Пета Тіква в цій грі, відбутій в неділю 30-го липня у Фол Рівер, здобула одну точку, яка однак не спасла її від останнього місця Ліґи. Ворота для Рапіду стрілили Райтер і Міляновіч, для Пета Тікви Нагум Стельмах 2.

Кінцевий стан показника другої групи М. Ф. Ліґи

	Точки	Ворота
Дукля	13: 1	36: 6
Конкордія	10: 4	17:10
Монако	8: 6	18:13
Червона Зоря	7: 7	24:17
Еспаньйол	7: 7	15:19
Рапід	5: 9	12:18
Шемрок Роверс	4:10	12:26
Пета Тіква	2:12	6:31

Мирон Гура вибраний найкращим змагуном юнаків.

Після змагань Дуклі на Польо Гравндсі відбулося офіційне вручення нагород найкращому змагунові М. Ф. Ліґи, та найкращому змагунові дружини юнаків Ліґи, яка впродовж сезону 1961 року тренувала під оком досвідчених фахівців. Вибір найкращого змагуна Ліґи припав змагунові бразилійського клюбу „Банґу" Волтерові Дос Сантосові, а таку ж нагороду для найкращого з-поміж юнаків одержав українець Мирон Гура з рук президента М. Ф. Ліґи В. Какса. Мирон Гура, це молодий багатонадійний змагун футбольної дружини „Чорноморської Січ" з Нюарку, Н. Дж., цьогорічного чемпіона південної дивізії найвищої кляси Футбольної Ліґи Стейту Ню Джерзі. (в. с.)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ коштує так мало! Брак забезпечення коштує так багато! Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі!

Закінчення шкільного року в школі українознавства в Йонґставні, Огайо

Осередок СУМА ім. полк. Є. Коновальця в Йонґставні, влаштував 25 червня милу імпрезу на закінчення шкільного року Школи Українознавства, веденої при цім Осередку, сполучену з подякою дітей своїм Матерям.

Імпрезу відкрив голова Осередку п. Микола Леник, а гарне слово виголосив ВПр. о. Монс. Л. Адам'як, парох української кат. церкви Пресв. Тройці та катехит Школи Українознавства. Цінний і добре обдуманий реферат мала пані С. Бура, референтка Жіночого Відділу при Г. У. СУМА з Клівленду, Огайо.

Співочі і музичні точки програми виконали діти Школи Українознавства, згл. члени Юного СУМА. Гимн до Божої Матері заспівав хор Юного СУМА під диригентурою мґр. Мирона Жмуркевича. Також під його диригентурою виконала Мандолінова Оркестра Юного СУМА в'язанку пісень з діточої оперети „Фесрія". Солістками були юні сумівки Мирослава Стапай, Ірина Гевко та Марія Гевко. Треба з радістю відмітити, що більшість музичних виступів відбулася під проводом самих юних сумівців та сумівок. За це треба щиро подякувати п. мгр. Миронові Жмуркевичеві, який вибрав та підготовив здібніших хлопців та дівчат з Юного СУМА до їхньої будучої праці.

Дальшим виступом Мандолінової Оркестри проводив юний сумівець Василь Гевко, а дівочий ансамбль Юного СУМА виступив під керівництвом юної сумівки Мирослави Стапай, Солістками в цім ансамблю були Леся Гнатів та Мирослава Стапай. Крім цього виступали ще хлоп'ячий мандоліновий квартет юного сумівця Гриця Коваля, в якім крім нього самого, грали ще Михайло Куцолаба, Роман Куцолаба і Святослав Терлецький та дівочий мандоліновий квартет юної сумівки Люби Грицак, в якім, крім неї, грали ще Ірина Гевко, Міля Сухар та Марія Гевко.

Старша ланка юних сумівок виконала під проводом панни Діди Домбчевської, студентки Йонґставнського університету, марш до пісні „Гей там на горі Січ іде" та оригінальний „Хоровід".

Були також і деклямації, які вивчили і виголосили наймолодші діти Юного СУМА в честь своїх матерей, а іменно: Анна Стапай, Ксеня Луць та Маруся Сенько.

Очевидно, що був також і вибір королеви Школи Українознавства, якою на будучий рік стала юна сумівка Марія Анна Панкевич. Вона виголосила деклямацію під заг. „Мамо моя!". Минулорічна королева, юна сумівка Ірина Смерека, мала також своє слово.

Культурно-освітнім референтом Осередку є п. Микола Чепак, а програмою імпрези проводив референт молоді Осередку п. Михайло Терлецький. Цю гарну і потрібну імпрезу закінчено загальним співом українського національного гимну.

Д-р Роман Стахура

Король Ляосу дістав право призначати новий уряд поза парляментом

Вієнціян. — Ляоський парлямент перевів зміну конституції, за якою король дістав право іменувати уряд без потреби затвердження його парляментом. Зроблено це тому, що на 59 членів теперішнього парляменту 53 підтримували теперішній прозахідній уряд Буна Ума і тому комуністи і так звані невтралісти не хотіли взяти участь у творенні нового уряду на базі невтральности Ляосу, лякаючись, що парлямент того уряду не затвердить. Тому члени того парляменту рішили дати вільну руку королеві, щоб той покликав до життя новий уряд, зложений з представників всіх трьох течій — прозахідньої, комуністичної і невтральної. Прем'єр Бун Ум заповів від'їзд до столиці Камбоджи Пном Пенгу на дальші наради з колишнім прем'єром Суванною Фоумою, який має найбільші шанси стати новим прем'єром, і князем Суфанувонґом, лідером комуністичної партії Патет Ляо, яка патронує комуністичним партизанам. Переведення тієї зміни ляоської конституції має приспішити створення коаліційного ляоського уряду, який репрезентував би Ляос на теперішній затяжній Женевській конференції про Ляос.

Короткі Вісті

● В Ню Йорку 31-го липня відбулося відкриття нового люксусового готелю „Самміт", який стоїть при Лексінґтон евеню і 51-ій вулиці. Це є другий люксусовий модерний готель в Ню Йорку після готелю „Валдорф-Асторія", який закінчено будувати 30 років тому. Відкрив готель заступник посадника Пол Р. Скрівейн, який золотими ножицями перетяв шнур із квітів, що був при вході до готелю.

● В останній большевицькій декларації, що має 50.000 слів, зовсім не згадано про Леніна, як будівничого комунізму в Росії та пересмника царської імперіялістичної політики, що її тепер проводить Хрущов. Свідоме промовчання імени Леніна має підкреслити „заслуги" Хрущова. Про комуністичний Китай згадано одним реченням, не назвавши імени Мао Тсе тунґа.

Померла Катерина Грицишин

В Ню Йорку 26-го травня ц. р. померла на удар серця бл. п. Катерина Грицишин. Вона родилася в 1899 р. в селі Дуліби, пов. Стрий, Зах. Україна. Прожила 62 роки. Молоденькою дівчинкою покинула Рідний Край, приїхавши до Ню Йорку в 1911 році.

Коли по першій війні в Ню Йорку зорганізовано українську автокефальну православну парафію св. Володимира на 14-ій вулиці в Ню Йорку, тоді небіжка з цілою родиною приступила до праці в цій Українській Православній Громаді, працюючи ревно для прикраси дому Божого та відновлення громадського життя. Бл. п. Катерина Грицишин як одна з піонерок кожному допомагала. Не один інтеліґент священик чи працівник на народній ниві дістав захист в її гарній хаті в околиці Флашінґу.

Коли в цій прав. громаді почалася народно-церковна праця, вона стала при проводі Сестрицтва Пресв. Діви Марії, де до смерти була предсідницею. Коли зорганізовано 204 Відділ. УНСоюзу, небіжка зараз вступила зі своїм чоловіком Іваном та двома донечками до Союзу, а коли народилися їй внуки, то вона всіх шістьох вписала в ряди Союзу. Її любила ціла громада за її жертвенну працю для церкви і народу. Автор цих рядків не одного члена дістав до УНСоюзу за її допомогою, то і не диво, що укр. прав. громада при 14-ій вулиці в Ню Йорку є, у 80-ох відсотках членами 204 Відділу УНСоюзу.

Похорон цієї Добродійки відбувся 31-го травня з пох. заведення П. Яреми до церкви св. Володимира при 14-ій вул., де кілька соток громадян віддали цій заслуженій громадянці послідню прислугу.

Треба підкреслити, як численно члени 204 Відділу УНС взяли участь в похоронних відправах з амириканським і українським прапорами при домовині і під час виносу домовини з церкви. Покійна Грицишин, як довголітня членкиня виконувала всякі праці в 204 Відділі УНС, які їй уряд доручив.

Нюйоркська громада зі Союзовцями з болем серця відпровадила на цвинтар Оливну гору, заслужену діячку на народно-церковній ниві.

В честь бл. п. Катерини, її муж Іван Грицишин склав $25 на пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, а присутні на поминках зложили поважний даток на вічну лямпу, яка має світитися в нашій церкві, на вічний спомин бл. п. Катерини Грицишин.

Вічна Їй Пам'ять!

Подав **Петро Мартинюк**, член 204 Відд. УНС.

Астрономи не захоплюються летом на Місяць

Вашингтон. — Сенатор-демократ із Іллиной Пол Г. Даґлес перевів опитування між астрономами і ствердив на основі їх відповідей, що вони не дуже захоплюються летом людини на Місяць. Члени Американського Астрономічного Товариства сумніваються в тому, що людська подорож до Місяця матиме якусь більшу наукову вартість. На запит сенатора Пол Г. Даґлеса 381 астроном надіслав відповідь про значення лету на Місяць. Але астрономи в більшості підтримують змагання науковців висилати на Місяць різні інструменти, щоб за їх допомогою досліджувати його. 66 відсотків запитуваних астрономів підтримують цей спосіб дослідів Місяця. 23 відсотки астрономів гадають, що цей спосіб дослідів Місяця не матиме більшого значення, а 11 відсотків не вірять навіть в це. Щодо подорожі людини, то тільки 36 відсотків науковців гадають, що така подорож матиме більше значення, 29 відсотків гадають, що це значення не буде надто велике, а 35 відсотків навіть в це не вірять. Подорож людини на Місяць мала б коштувати понад $20 більйонів, і тепер виринає питання, чи варто видавати таку суму на неї, коли науковці сумніваються в тому, чи вона дасть якісь більші користі науці.

У червні продано фабричних товарів на $32,200 мільйонів

Вашингтон. — Департамент торгівлі стверджує, що в місяці червні цього року продано фабричних товарів на суму $32.200,000,000, на 10% більше як в січні ц. р., і на 3% більше в порівнянні з червнем 1960-го року. В порівнянні з травнем вартість проданих фабричних товарів була більша на один відсоток. Збільшення вартости проданих товарів тим цікавіше, що два тижні тому передбачали зменшення замовлень на товари тривкої вартости. Збільшення проданих товарів, головним чином авт і промислових машин, свідчить про те, що економіка країни стоїть на доброму шляху до розвитку. Інвестиції у фабрики в червні не змінилися, а в перших трьох місяцях вони зменшилися були на $400 000,000.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 6-го СЕРПНЯ, 1961 р.

СИРАКЮЗ, Н.Й. — Піврічні і місячні збори Т-ва „Українська Січ", Відд. 39, о год. 3-ій по пол. в залі УНДому. Збирання вкладок в суботу 5-го серпня від год. 7-ої до 10-ої веч. і в неділю 6-го серпня від год. 12-ої до 3-ої по пол. — Управа.

Посмертні згадки

ПРЕДЗІМІРСЬКИЙ ПЕТРО, член Відд. 277 у Гартфорді, Конн., помер дня 4 листопада 1960 року у шпиталі. Уродився Покійний 23 березня 1889 року в селі Пристань, пов. Жовква, Зах. Україна. До Америки прибув у 1906 р. В Шамокіні, Па., працював у копальні вугілля. В копальні його важко побило і роки 1908-09 пролежав в шпиталі. Стратив ноги і став інвалідом. Ходив на кулях. Працював у гартфордському відділі ОДВУ, де був скарбником. Разом із малим гуртом членів збирав пожертви на ОДВУ і посилав до централі. До УНСоюзу вступив у 1915 р, маючи 25 років, а помер у віці 71 літ. Родини не мав, жив при родині Яросевичів. Мав щире серце ,не жалів датків на народні цілі. Половину своєї асекурації в УНСоюзі — 500 дол., записав на укр кат. церкву в Гартфорді. Панахида відбулася у похороннім заведенні, а Поминальне Богослуження в укр. кат. церкві св. Михаїла. Похоронено Покійного на цвинтарі св. Івана у Ґлязенбері 7 листопада 1960 р. Прощали Покійного родина Яросевичів, Приятелі, Знайомі та Члени Союзу. Вічна Йому пам'ять! — В. Гафткович, секр.

ДЕМСЬКИЙ МИХАЙЛО, член Т-ва „Дністер", Відд. 361 У. Н. Союзу, помер дня 26 квітня 1961 р. Покійний народився 1893 р. в селі Липівці, пов. Перемишляни, Зах. Україна. Залишив в смутку дружину Павліну і дочку Марію. Вічна Йому Пам'ять! — Уряд.

СКОП ПАВЛО, член Т-ва „Дністер", Відд. 361 УНС, помер дня 16 травня 1961 р. Покійний народився 1896 р. в селі Семенові, пов. Теребовля, Західня Україна. Залишив в смутку синів Івана і Данила. Вічна Йому пам'ять! —Уряд.

Вступайте в члени УНСоюзу!

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ТАРЗАН, ч. 4689. Смерть ґорили!

Із голови Тентора жорстокий ґорила пробував вилізти на дерево, на якому були безпечні втікачі...

Коли волохаті лапи зблизилися, мавполюд вистрелив...

І ґорила впав із криком на землю... Смертельна стріла поцілила в його серце.